

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЛУЦЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

ЕКОНОМІЧНІ НАУКИ

***Серія “Економіка та
менеджмент”***

**Збірник наукових праць
Випуск 2(6)**

Луцьк 2005

УДК 33+65.012 32

Рекомендовано як фахове видання

Перелік № 16 наукових фахових видань України

Постановами президії ВАК України від 08.06.05 №2-05 5 та від 30.06.05 №1-05 6

Економічні науки. Серія "Економіка та менеджмент". Збірник наукових праць Луцький державний технічний університет. Випуск 2(6). Редкол. відп. ред. д.е.н. професор Герасимчук З.В. - Луцьк, 2005. - 216 с.

У збірнику висвітлюються теоретичні та прикладні проблеми економіки та менеджменту в сучасних умовах з урахуванням нових тенденцій розвитку світової економічної науки і практики

Редакційна колегія:

Відповідальний редактор:

Герасимчук З.В.

доктор економічних наук, професор

Заступники відповідального редактора:

Ліпич Л.Г.

доктор економічних наук, професор

Вахович І.М.

кандидат економічних наук, доцент

Члени редакційної колегії:

Долішній М.І.

доктор економічних наук, академік НАН України

Поручник А.М.

доктор економічних наук, професор

Побурко Я.О.

доктор економічних наук, професор

Качала Т.М.

доктор економічних наук, професор

Писаренко С.М.

доктор географічних наук, професор

Кужельний М.В.

доктор економічних наук, професор

Фаріон І.Д.

доктор економічних наук, професор

Малік М.І.

доктор економічних наук, професор

Дем'яненко М.Л.

доктор економічних наук, професор

Крикавський С.В.

доктор економічних наук, професор

Мельник А.Ф.

доктор економічних наук, професор

Гуменюк В.Я.

доктор економічних наук, професор

Штефаніч Д.А.

доктор економічних наук, професор

Козоріз М.А.

доктор економічних наук, професор

Карлін М.І.

доктор економічних наук, професор

Слав'юк Р.А.

доктор економічних наук, професор

Байдакова Л.І.

доктор технічних наук, професор

Морохова В.О.

кандидат економічних наук, доцент

(відповідальний секретар)

Рецензенти:

Кузьмін О.Є.

доктор економічних наук, професор

Гринчуцький В.І.

доктор економічних наук, професор

Рекомендовано до друку Вченою радою Луцького державного технічного університету (протокол № 2 від 29.09.05 р.)

Свідцтво про державну реєстрацію КВ № 9354

ISBN 966-7667-44-8

Тексти статей представлено у авторській редакції. Автори несуть повну відповідальність за зміст публікації, а також добір, точність наведених фактів, цитат, власних імен та інших відомостей.

ЗМІСТ

Соціальної захист населення як показник результативності соціального партнерства <i>Я.О.Побурко, А.М.Колосок</i>	5
Конкурентоспроможність продукції підприємств м'ясної промисловості <i>Л.Г. Ліпич, А.М. Ніколаєва</i>	16
Закордонний досвід кредитування освітніх послуг та перспективи для України <i>І.М.Вахович, Ю.В.Каракулько</i>	27
Маркетингове забезпечення інноваційної діяльності промислового підприємства <i>В. О.Морохова, О. М. Дзюбинська</i>	42
Актуальні аспекти управління інноваційно-інвестиційним розвитком <i>В.О.Остапенко</i>	59
Формування та фінансування житлового фонду Волинської області <i>І.В.Кривов'язюк, І.Л.Заблоцька</i>	72
Теоретичні засади формування лісового маркетингу <i>А.М.Черчик, О.В.Поліщук</i>	81
Цінове регулювання ринку транспортних послуг <i>М.П. Скочук, С.О. Кравчук</i>	88
Проблеми раціоналізації споживання <i>Л.І.Байдакова, І.М.Байдакова</i>	95
Вплив компетентності експерта на оцінку якості автомобіля <i>В. А. Кищун</i>	100
Маркетинг взаємодії на ринку продовольчих товарів України <i>О.В.Коцій</i>	106
Підвищення ефективності використання сільськогосподарської техніки <i>А.В.Савош, А.В.Семенченко</i>	114

УДК 364.442.6.008.8

Я.О. Побурко, д.е.н., професор

Інститут регіональних досліджень НАН України

А.М.Колосок, аспірант

Луцький державний технічний університет

Соціальний захист населення як показник результативності соціального партнерства

У статті на основі аналізу трудових відносин, охорони праці, експертизи умов праці, соціального обслуговування у Волинській області проаналізовані результати діяльності ГУ ПСЗН в рамках завдань, поставлених обласною радою соціального партнерства, а також рекомендовані пріоритетні напрямки його діяльності на найближчу перспективу.

On the basis of analysis of labor relations, labor, examinations of terms of labor protection, social service at the Volyn region the results of the GU PCZH activity within the framework of tasks of put by the regional soviet of social partnership, are analyzed at the article and also the recommended priority directions of its activity on the nearest prospect.

Постановка проблеми у загальному вигляді і її зв'язок з важливими науковими та практичними завданнями. Створення сучасної концепції соціального захисту населення є однією з найважливіших проблем реформування українського суспільства [2, 36]. Незважаючи на те, що останнім часом проблеми соціального захисту населення привертають увагу багатьох дослідників, практиків, закордонних спеціалістів, різних експертів з соціальних питань (Савченко В. [3], Бокань В. [4], Матвєєва Ю. [5], Алексєєва-Ярош О. [6], Єхануров Ю.[7]) на сьогодні системний аналіз цієї сфери проте відсутній. Причиною цього виступають чинники як об'єктивного, так і суб'єктивного характеру. Негативну роль відіграє відсутність доступного банку відповідної соціальної та соціологічної інформації, проведення досліджень на різних теоретико-методологічних основах, що не дає можливості порівняльного аналізу. Також попередні дослідження з цього питання не враховували взаємозв'язку між соціальним захистом і соціальним партнерством. І це велика помилка, оскільки саме від того як домовляться між собою держава, профспілки та роботодавці залежить теперішній та майбутній благоустрій

простих людей. Отже, соціальний захист є одним із основних критеріїв оцінки результативності соціального партнерства. Саме ці причини і зумовили вибір теми дослідження.

Аналіз останніх досліджень, у яких започатковано вирішення проблеми. В економічній структурі сучасного суспільства соціальний захист населення є одним із найважливіших елементів. Поле соціального захисту поширюється як по горизонталі економічної структури, так і у вертикальному напрямку. В суспільстві соціальний захист виконує дві головні функції: зменшує негативні наслідки бідності шляхом надання короткотермінової адресної допомоги малозабезпеченим верствам населення і запобігає бідності шляхом створення умов для участі громадян у соціальному страхуванні в працездатний період [2, 33]. Ці функції перебувають у певному протиріччі, тому перевага віддається тій чи іншій в залежності від економічної ситуації в країні. У кризові періоди пріоритет віддається першій функції. Це характерно для сучасного стану економіки і соціального захисту в Україні.

Термін “соціальний захист”, на думку Ю. Шклярського, означає сукупність всіх форм, які застосовує суспільство для забезпечення від ризиків захворювань, старості та для гарантування у випадку зменшення або втрати доходу [2, 33]. У структурі соціального захисту можна виділити 4 рівні:

1. Гарантії базові, які забезпечують у випадку хвороби, старіння, обмежений захист.
2. Гарантії додаткові або факультативні (за бажанням), або обов'язкові залежно від країни, які поліпшують здоров'я або утримання.
3. Прості доповнення, передбачені оподаткуванням, які дають можливість збільшити гарантії проти ризиків (госпіталізація, старіння).
4. Захист, який забезпечується персонально за рахунок доходу.

Система соціального захисту має досить складну структуру. В її складі розрізняють такі елементи: пенсійне забезпечення, допомога сім'ям з дітьми, житлові субсидії, допомога по безробіттю, забезпечення мінімального доходу, гарантія безпечних та нешкідливих умов праці, соціальне обслуговування. Рамки цієї

статті не дозволяють розглянути всі елементи системи соціального захисту, тому ми проаналізуємо лише три останні.

Цілі статті. Об'єктом дослідження є соціальні групи, прошарки, верстви населення, які потребують соціальної допомоги, а також підприємства та органи виконавчої влади і місцевого самоврядування Волинської області.

Предметом дослідження є ступінь відповідності існуючих форм, методів, шляхів соціального захисту специфічним потребам конкретних соціальних груп, верств та прошарків населення Волинської області.

Головним завданням дослідження є пошук оптимальної моделі системи соціального партнерства яка би забезпечила збалансованість на ринку праці та високій ступінь соціального захисту.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Минулий рік для Обласної ради соціального партнерства та головного управління праці та соціального захисту населення (ГУ ПСЗН) Волинської області був нелегким, насиченим напруженою роботою по виконанню багатьох нових програм, спрямованих на покращення соціального захисту населення.

Працювати довелось в умова недофінансування основних державних програм, що спонукало до пошуку нових методів роботи. Продовжувалась реорганізація органів праці та соцзахисту населення у зв'язку з передачею функцій призначення та виплати пенсій органам Пенсійного фонду, створення на місцях відділів праці, розширення діяльності соціальних інспекторів.

На виконання Комплексної програми реалізації Стратегії подолання бідності, затвердженої Кабінетом Міністрів України, в області проводилась робота, спрямована на забезпечення зростання середньомісячної заробітної плати, підвищення добробуту громадян. Виконання заходів Регіональної програми підвищення рівня життя населення сприяло деякому підвищенню заробітної плати. Середньомісячна заробітна плата штатних працівників в цілому по області за 2003 року склала 318,82 грн., що на 26 відсотків більше, ніж у 2002 році. На кожного штатного працівника припадає по 1686 оплачуваних годин, з них 1525 годин

відпрацьовано, при річній нормі – 2003 години. Рівень використання робочого часу склав 77,7% .

Завдяки цьому в області намітилася позитивна тенденція щодо росту середньої заробітної плати штатних працівників. У грудні минулого року вона становила 292,30 грн., що на 42 відсотки більше порівняно з початком року. Спостерігається поступове наближення середнього розміру заробітної плати до законодавчо встановленого прожиткового мінімуму для працездатної особи. В грудні 2003 року середній розмір заробітної плати склав 80 відсотків прожиткового мінімуму для працездатної особи, тоді як в січні 2003 року він становив лише 56 відсотків.

Проте, незважаючи на деяке поліпшення життєвого рівня населення, в області рівень оплати праці залишається досить низьким. В грудні 2003 року заробітна плата штатних працівників області становила лише 66 відсотків середнього рівня заробітної плати по Україні, в листопаді – 69,3%, в січні – 64,2%, і це є один з найнижчих показників на міжрегіональному рівні.

Станом на 1 січня 2004 року незадовільна ситуація з оплатою праці склалася в Рожищенському (154,33 грн.), Локачинському (165,52 грн.), Горохівському (168,70 грн.), Володимир-Волинському (170,33 грн.), Ратнівському (171,86 грн.), Ковельському (177,91 грн.), Турійському (178,47 грн.), Іваничівському (180,50 грн.), Ківерцівському (182,11 грн.) районах, де рівень оплати праці не досягає навіть 50 % прожиткового мінімуму для працездатної особи, а в Рожищенському районі – рівня мінімальної заробітної плати, встановленої державою. З усіх районів і міст області лише в м. Ковелі і м. Нововолинську рівень оплати праці наближений до прожиткового мінімуму для працездатної особи, а в м.Луцьку він перевищив цю величину на 5 відсотків.

Найнижчий рівень оплати праці залишається в сільському господарстві. В грудні 2003 року цей показник становив 110,63 грн. Відповідно до початку 2003 року ріст відбувся лише на 34,17 грн. Середньооблікова чисельність працюючих, зайнятих в сільському господарстві складає 20% до загальної чисельності штатних працівників. Відповідно до початку року чисельність, зайнятих у цій галузі, знизилась на 20%. Рівень використання робочого часу в сільському господарстві у грудні 2003 року склав 55,4%, що на

22,3% нижче, ніж в цілому по області. Навіть в найбільш напружений для сільського господарства період (липень-серпень) рівень використання робочого часу тут досягав лише 76%.

Оплата праці працівників реформованих сільськогосподарських підприємств залишається нижчою від мінімальних державних гарантій. Станом на 1.01.2004 року її рівень склав лише 101,34 грн. Критична ситуація з оплатою праці склалася в реформованих сільськогосподарських підприємствах Камінь-Каширського – 37,85 грн., Любомльського – 69,96 грн., Старовижівського – 76,40 грн., Рожищенського – 76,51 грн., Локачинського – 84,30 грн., Ратнівського – 84,37 грн., Ківерцівського – 86,15 грн., Шацького – 89,64 грн., Любешівського – 99,54 грн. районів.

Проблемним залишається вирішення питання щодо підвищення рівня середньомісячної заробітної плати працівників підприємств і організацій інших галузей області. Зокрема, низьким залишається рівень оплати праці працівників готелів і ресторанів – 192,82 грн., колективних, громадських та особистих послуг, охорони здоров'я – 217,03 грн., соціальної допомоги – 224,03 грн., лісового господарства – 225,42 грн., освіти – 244,44 грн., рибного господарства – 251,44 грн., торгівлі – 284,20 грн.

Стабілізації рівня життя населення області сприяє робота щодо забезпечення своєчасної виплати заробітної плати.

Сума заборгованості із виплати заробітної плати станом на 01 січня 2004 року в цілому по області склала 26,1 млн. грн., що на 6,6% менше, ніж місяць тому і на 20% менше порівняно з початком року. У грудні кількість заборгованих місячних фондів оплати праці за весь період заборгованості склала 0,4. Половину невиплачених грошей складають борги 2002 і попередніх років. Заборгованість за рахунок бюджетних коштів зменшилась на 2,5% і склала 2711 тис.грн., або 10,4% загальної суми заборгованості. Заборгованість з компенсаційних виплат працівникам, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи, зросла на 0,8%. Вона складає 2582,2 тис. грн., або 95% бюджетного боргу. Відсутні борги з місцевого бюджету.

Проте у грудні 2003 році відповідно до січня 2003 року допущено ріст заборгованості у Турійському районі – у 3,8 раза, Луцькому - у 2,2 раза, Ратнівському районах – на 22,3%, м. Ковелі

– на 6,8%. Недостатньо проводилась робота щодо погашення заборгованості із заробітної плати в Ківерцівському, Любомльському, Локачинському, Старовижівському, Горохівському, Камінь-Каширському районах, м. Нововолинську та м. Луцьку.

Станом на 01.01.2004 року найвищий рівень заборгованості із виплати заробітної плати зафіксований в м. Луцьку – 7484,0 тис.грн., м. Нововолинську – 6959,8 тис. грн., Луцькому – 2120,9 тис.грн., Ківерцівському – 1923,8 тис. грн., Камінь-Каширському – 1539,1 тис. грн., Любешівському – 1423,7 тис. грн., Маневецькому районах – 1012,1 тис. грн.

У грудні 2003 року головним управлінням праці та соціального захисту населення разом з галузевими управліннями облдержадміністрації проведено структурний аналіз діяльності підприємств-боржників із виплати заробітної плати. За оперативними даними заборгованість, яка визначена безнадійною, становить 3,6% до загальної суми заборгованості. Найбільша сума безнадійної заборгованості рахується за підприємствами м. Луцька - 100,2 тис. гривень (ТОВ "Дімбудінвест", НВТ "Полікруд"), м. Ковеля - 88,3 тис. гривень (ЗАТ "Нектар"), у Камінь-Каширському районі - 83,9 тис. гривень (ВАТ "Камінь-Каширський консервний завод"). Запроваджений постійний моніторинг щодо стану погашення заборгованості із виплати заробітної плати в усіх районах та містах області.

Роботі щодо забезпечення реалізації державної політики у сфері соціально-трудових відносин, оплати праці сприяють новостворені в усіх районах і містах області відділи праці. В даний час в складі цих відділів працює 75 чоловік, на які покладено виконання функцій з питань праці, зокрема реалізації заходів в частині оплати праці. Проте в окремих районах та містах, таких як м. Володимир-Волинський, м. Ковель, Любомльський, Ратнівський, Старовижівський, Маневецький, Турійський райони штатна чисельність спеціалістів з праці (по 1 чол.) не дасть можливості забезпечити на належному рівні організацію даної роботи.

У грудні минулого року підведені підсумки існуючих проблем з питань праці у районах та містах області. Одними з основних проблемних питань лишаються: низький рівень оплати праці, недотримання мінімальних державних гарантій в оплаті

праці, нерациональне використання робочого часу, заборгованість із виплати заробітної плати. Тому в цьому році необхідно активізувати роботу відділів праці в усіх районах та містах області, спрямувати всі зусилля на вирішення існуючих проблем з питань оплати праці.

Залишається актуальним питання комплектування служб охорони праці місцевих органів виконавчої влади. Після утворення відділів праці в ряді районних управлінь праці спеціалісти з питань охорони праці були призначені керівниками цих відділів.

Водночас в Іваничівському, Ківерцівському та Луцькому районах наслідком суміщення цих посад є недостатній контроль за станом побутового травматизму та однією з причин його росту у 2003 році (Іваничівський – 44 чол. проти 38 чол. за 2002 рік, Ківерцівський – 76 чол. проти 66 чол., Луцький – 82 чол. проти 74 чол.).

У Володимир-Волинському, Любешівському, Шацькому районах та м. Нововолинську неякісно ведеться робота з виконання вимог постанови Кабінету Міністрів України „Про затвердження Порядку розслідування та обліку нещасних випадків невиробничого характеру та відповідного розпорядження облдержадміністрації № 315 щодо обліку, розслідування та аналізу випадків невиробничого травматизму особливо з смертельним наслідком. У поданих за 2003 рік звітах про нещасні випадки невиробничого характеру у зазначених районах та місті кількість потерпілих в побуті з смертельним наслідком занижена, порівняно з даними обласного управління статистики.

Реалізуючи завдання, які покладені на Державну експертизу умов праці, у 2003 році по області було перевірено 378 підприємств, що складає 25 відсотків від загальної кількості підприємств із шкідливими і важкими умовами праці (у 2002 році 176 підприємств)

Кількість атестованих робочих місць на перевірених підприємствах 1784 (у 2002 році 1003). Є певна динаміка зростання показників, але у той самий час в Камінь-Каширському, Локачинському, Луцькому, Старовижівському, Шацькому районах не було перевірено жодного атестованого робочого місця. У Шацькому районі приписи за результатами атестацій не

видавалися, а за рік проведено лише 7 перевірок. У Камінь-Каширському районі лише 2 перевірки за рік.

Загальна кількість приписів та подань на усунення виявлених порушень за рік становила 353, проте виконано – 84, або 23.8 відсотки. У Луцькому районі із 42 приписів експерта не було виконано жодного, а порушників не притягали до адміністративної відповідальності. Працівниками державної експертизи умов праці у 13 управліннях приписи про усунення порушень взагалі не склалися, а перевірки велися формально.

У 2003 році в 12-ти районних і міських управліннях праці та соціального захисту населення у штатний розпис були введені посади державних експертів з умов праці. На роботу було прийнято 18 нових спеціалістів, що повинно покращити роботу державної експертизи умов праці. Водночас у 4 районах обов'язки експертів з умов праці покладені на спеціалістів з питань охорони праці та оплати праці, що суперечить вимогам вищезгаданої постанови Кабінету Міністрів України від 13.12.99 № 2288.

Враховуючи викладене, слід наголосити, що основними критеріями оцінки роботи Державної експертизи умов праці мають стати показники щодо повноти та якості використання кожним експертом прав, наданих йому державою. Зокрема, щодо охоплення перевітками та експертизами підприємств усіх форм власності та видачі їм відповідних приписів і подань, проведення необхідних заходів та перевірок спільно з органами Державного нагляду за охороною праці, Державного санітарного нагляду, профспілками, податковими органами тощо.

В області продовжується робота по виконанню заходів щодо реалізації положень Національної програми професійної реабілітації та зайнятості осіб з обмеженими фізичними можливостями на 2002-2005 роки, затверджений Указом Президента України від 13 липня 2002 року № 519/2002. Продовжується робота по виконанню плану організаційних заходів щодо реалізації Концепції ранньої соціальної реабілітації дітей-інвалідів затвердженою постановою Кабінету Міністрів України від 12 жовтня 2000 року № 1545. Виявлено близько 26 тисяч одиноких непрацездатних громадян, інвалідів, які потребують різних видів соціальної допомоги, близько 92 тисяч

малозабезпечених непрацездатних громадян, які потребують грошової та натуральної допомоги, порівняно з попередніми роками ці показники зменшилися.

Здійснюють обслуговування за даною категорією громадян територіальні центри соціального обслуговування пенсіонерів та самотніх непрацездатних громадян, в області - 20 територіальних центрів.

У структуру терцентрів входить:

- 32 відділення соціальної допомоги вдома, де 1292 соціальні працівники протягом року надали різного виду послуг близько 22-м тисячам громадянам;

- 16 стаціонарних відділень для постійного та тимчасового проживання (розрахованих на 332 ліжко-місце), які обслужили за рік 1235 чоловік. Такі відділення функціонують в усіх районах, крім Любомльського та Шацького;

- терцентр № 1, що у м. Луцьку організовує роботу відділення соціально-побутової реабілітації і відділення медико-соціальної реабілітації з денною формою перебування самотніх громадян та інвалідів.

Утримання підопічних у стаціонарних відділеннях порівняно з перебуванням у будинках-інтернатах для престарілих та інвалідів є значно дешевшим і дає змогу протягом року оздоровлювати значну кількість самотніх непрацездатних громадян.

Територіальні центри соціального обслуговування пенсіонерів та самотніх непрацездатних громадян надають і інші форми соціально-побутових послуг. У них працює 17 магазинів, 23 кімнати дарованих речей, у 6 терцентрах працює культорганізатор, у м.Рожище - стоматкабінет, у м.Любомль - кімната медичної допомоги. Функціонує 12 відділень ремонтно-господарського, транспортного, комунально-побутового обслуговування населення. Надано послуг близько 40 тисячам громадян. Для підтримки самотніх непрацездатних громадян картоплею, городиною в осінньо-зимовий період, а також для забезпечення продуктами

стаціонарних відділень при 12 терцентрах створені підсобні господарства.

Упродовж 2003 року за рахунок місцевих бюджетів, позабюджетних коштів, інших надходжень, грошову допомогу отримали 10611 чоловік на суму 493517 гривень. У минулому році для інвалідів області надійшло 398 інвалідних візків і 837 інших засобів реабілітації, які були розподілені між міськими і районними управліннями згідно з поданими заявками для забезпечення ними інвалідів. Органи праці та соціального захисту населення щорічно проводять безкоштовне санаторно-курортне лікування. У 2003 році в санаторіях пролікувались 945 інвалідів.

Організація роботи терцентрів і спеціалістів райміськуправлінь по обслуговуванню пенсіонерів та інвалідів потребує значного покращення. У райміськуправліннях не забезпечена системна робота з інвалідами, ветеранами війни та праці. Фактично цю роботу виконують 1-2 спеціалісти по обслуговуванню. В результаті цього в головному управлінні немає повної картини щодо потреби вищезазначених категорій громадян у протезуванні, санаторно-курортному лікуванні, ранньої соціальної та професійної реабілітації, зайнятості інвалідів, соціального обслуговування тощо.

Висновки. Виходячи з вищевикладеного головними пріоритетами органів виконавчої влади і місцевого самоврядування повинні бути:

- забезпечення випереджаючого зростання реальних грошових доходів, сприяння поступовому наближенню розміру мінімальної заробітної плати до прожиткового мінімуму, підтримка соціально-вразливих верств населення, підвищення рівня безпеки праці;

- активізація роботи щодо здійснення перевірок підприємств, установ і організацій усіх форм власності, де допущений ріст заборгованості та зафіксований низький рівень заробітної плати;

- посилення роботи по організації укладення колективних договорів.

- удосконалення механізму проведення експертиз умов праці на підприємствах зі шкідливими умовами праці усіх форм власності відповідно до вимог нормативних документів.
- запровадження постійного моніторингу за дотриманням мінімальних державних гарантій в оплаті праці.
- в межах компетенції забезпечення контролю за виконанням заходів місцевих програм поліпшення стану безпеки, гігієни праці та виробничого середовища та комплексних заходів травматизму невиробничого характеру.
- організація належного контролю за складанням і поданням інформацій та звітів з питань експертизи з умов праці та охорони праці у визначені терміни.
- формування 100-відсоткових актуальних баз даних з призначення та виплати соціальних допомог та баз даних інвалідів, одиноких непрацездатних громадян та малозабезпечених сімей.
- перегляд штатних розписів відділень терцентрів щодо зменшення навантаження на соціальних працівників.
- здійснення заходів щодо роз'яснення діючого законодавства з питань призначення різних видів допомог, одержання безкоштовно інвалідних візків та реабілітаційного обладнання для інвалідів через органи соціального захисту населення.

Література

1. Красюк Г.В. Система соціального захисту в регіоні: підсумки соціологічного дослідження // Соціальний захист. – 1998. - №7. – С. 36-41.
2. Шклярський Ю. Соціальний захист в економічній структурі суспільства // Соціальний захист. – 2002. - №8. – С. 33-40.
3. Савченко В. Шляхи оптимізації забезпечення соціального захисту населення держави і регіону // Соціальний захист – 1998. - №6. – С. 37 - 45.
4. Бокань В. Соціальний захист сьогодні – запорука успіху завтра // Соціальний захист. – 2000. - №7 – С. 40 - 45.
5. Матвєєва Ю. Преса і соціальний захист працівників освіти і культури // Соціальний захист. – 2003. - №6. – С. 76 - 78.
6. Алексєєва-Ярош Соціальний захист жінок // Соціальний захист. – 1999. - №4. – С. 74 - 76.
7. Єхануров Ю., Садовенко А. Соціальне партнерство в Україні // Економіка України. – 1994. – №1. – С. 3-8.
8. Матеріали підсумкової колегії Головного управління праці та соціального захисту населення Волинської Облдержадміністрації від 01.09.2004р.